

I nogle besætninger vil man sagtens kunne reducere forbruget af antibiotika ved at nøjes med at behandle i yveret, uden at det påvirker behandlingsresultatet negativt. Foto: Troels Løwig Larsen.

Reduktion af antibiotikaforbrug til mastitis

Mastitis er den lidelse hos kvæg, der udløser det største forbrug af antibiotika. Kan vi reducere dette forbrug uden at det får negative konsekvenser for yversundheden? Læs med og få nogle ideer.

Af kvægfagdyrlæge
Troels Løwig Larsen,
CowVetConsult.dk

For kort tid siden forsvarede dyrlæge Jensine Wilm sin ph.d. ved eksamination på Københavns Universitet. Det udførte arbejde handlede om, hvordan man kan reducere antibiotikaforbruget til behandling af yverbetændelse hos køer.

Grundlæggende er det vigtigt at kunne behandle lidelsen, da den har store dyrevelfærdsmæssige og produktionsøkonomiske konsekvenser.

Dyrlægen og mælkeproducenten er derfor afhængige af at have effektive behandlingsmetoder i tilfælde af yverbetændelse hos køerne. Denne behandling vil typisk bestå af antibiotika i yver og krop samt smertebehandling.

En dansk rutine
Antibiotikabehandlingen i

krop og yver er en dansk rutine, som har pågået i mange år, mens smertebehandlingen er af nyere dato.

Ofte vil smertebehandlingen være vigtigst, da koen i mange tilfælde selv vil kunne bekæmpe infektionen, og behandling både i krop og yver vil give et uforholdsmæssigt stort forbrug af antibiotika. Det bør reserveres til de tilfælde, hvor det er berettiget.

Forebyggelse af mastitis er selvsagt det væsentligste indsatsområde. Sygdommen har alvorlige konsekvenser for koen i form af eksempelvis reduceret mælkeproduktion, øget risiko for udsætning, dårligere reproduktion og nedsat dyrevelfærd.

Nogle af de væsentligste indsatsområder kan du se i

faktaboks 2. Nøgleområder er god hygiejne i stald og malkestald, lavt stressniveau for dyrene – særligt omkring kælvning – og et godt malkningsmanagement.

Det er lettere sagt end gjort, men alligevel vigtige områder at fokusere på og gerne have en plan for gradvist at forbedre. Det vil give et langsigtet løft af yversundheden i besætningen og mindske risikoen for kliniske tilfælde af yverbetændelse.

Undgå de negative følger

Hvordan kan man så reducere antallet af antibiotikabehandlede køer i forbindelse med yverbetændelse i den enkelte besætning, uden at det har konsekvenser for

økonomi, dyrevelfærd og yversundhed?

Flere undersøgelser har gennem årene vist, at mange køer med synlige tegn på yverbetændelse ikke har bakterier i mælken. Det kan skyldes, at infektionen allerede er bekæmpet, og at forandringerne i mælken blot er et udtryk for at kroppen er i gang med at reparere sig selv.

Det kan også være køer med kronisk yverbetændelse, hvor infektionen blusser op med jævne mellemrum.

Milde tilfælde af colli-yverbetændelse forekommer også jævnligt, og de kommer sig normalt uden behandling.

Ovennævnte eksempler er alle tilfælde, hvor behandling med antibiotika er nytteløs, men hvor smerte-

behandling ofte vil være på sin plads, så koen kan holde ædelysten intakt.

Praktiske råd

I tilfælde af yverbetændelse hos en ko i din besætning kan du gøre følgende:

Start med at udtage en mælkeprøve korrekt, og giv koen smertestillende behandling.

Test prøven med en hurtigtest – eksempelvis fra Point of Cow (se evt. mere på pointofcow.dk). Testen er nem at bruge i hverdagen og giver dig svar på prøven i løbet af 8-16 timer.

*Nøgleområder i det forebyggende arbejde mod mastitis er god hygiejne i stald og malkestald og et godt malkningsmanagement.
Foto: Troels Løwig Larsen.*

Om forfatteren

Troels Løwig Larsen er kvægfagdyrlæge og indehaver af Ko-veterinær Rådgivning & Support.

Grundlæggende er det vigtigt at kunne behandle mastitis, da lidelsen har store dyrevelfærdsmæssige og produktionsøkonomiske konsekvenser.

Foto: Troels Løwig Larsen.

1. Størst behandlingseffekt

- Unge køer
- Tidlig laktation
- Goldbehandling
- Akut yverbetændelse (dyrlæge)

2. Forebyggelse af mastitis

- Velfungerende malkeanlæg med plan for vedligehold.
- Gode stabile malkerutiner.
- Pattedyp.
- Rent staldmiljø.
- Gode, rene og komfortable sengebåse.
- Let adgang til vand og foder.
- God plads.
- Lavt stressniveau.
- Goldbehandling ved behov.
- Sektionering og udsætning.

3. Hvordan gør jeg (forslag)

- Udtager mælkeprøve korrekt.
- Smertebehandler koen.
- Laver hurtigtest.
- Afleverer prøve til laboratorium (typisk dyrlægen).
- Historik på koen (celletal de sidste 6 kontroller, tidligere tilfælde af mastitis, alder og laktationsstadiet).
- Resultat af hurtigtest (gram+ - behandling, ingen vækst og gram - ingen ab behandling).

Hvis svaret er grampositivt, kan du vælge at give en antibiotikabehandling og indlevere prøven til laboratorium for udredning af den specifikke årsag.

Hvis den er steril eller svaret er gramnegativt, bør du helt undlade behandling og dermed spare unødvendig brug af antibiotika. Se mere i faktaboks 3.

Fokus på især tre ting

Jensine Wilms forskningsarbejde har sat fokus på nogle væsentlige ting.

Den ene er, at vi kan spare antibiotika til køer med yverbetændelse, hvor en sådan behandling ingen forskel vil gøre for koens trivsel eller produktion.

Det andet er, at man i nogle besætninger sagtens ville kunne reducere forbruget af antibiotika ved at nøjes med at behandle i yveret, uden at det påvirker behandlingsresultatet negativt.

Det tredje er, at vi kan begrænse brugen af antibiotika til mastitis generelt. Derved kan vi demonstrere overfor offentligheden, at vi kan efterkomme ønsket om et lavt antibiotikaforbrug,

da der er fokus på risikoen for antibiotikaresistens hos myndighederne.

Få hjælp af dyrlægen

Hjemme hos dig kan du tage en samtale med din dyrlæge om, hvordan din tilgang til mastitis og dine behandlingsprotokoller kan ændres, så forskningsresultaterne også kan blive til virkelighed i din besætning.

Det vil være uden konsekvens for din besætnings yversundhed og dine køers trivsel, men du kan spare omkostninger til unødvendige behandlinger og unødigt kassation af mælk fra behandlede køer ■